

A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság

Mfv.III.10.049/2014/4.szám

A Kúria a Pécsi 19. számú Ügyvédi Iroda, ügyintéző: dr. Sziptner Attila ügyvéd által képviselt felperesnek a jogi előadó által képviselt Nyugdíjfolyósító Igazgatóság alperes ellen társadalombiztosítási határozat bírósági felülvizsgálata iránt a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságon 42.M.441/2013. szám alatt indított és a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2013. október 10-én kelt 42.M.441/2013/7. számú ítéletével befejezett perében a jogerős ítélet ellen a felperes által előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Kúria a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 42.M.441/2013/7. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A felülvizsgálati eljárás illetékét a magyar állam viseli.

I n d o k o l á s

Az alperes a 2012. október 8-án kelt határozatával - a Magyar Népköztársaság Kormánya és a Jugoszláv Szövetségi Népköztársaság Kormánya között állampolgáraik szociális biztonságával kapcsolatos kérdések rendezése tárgyában Budapesten, az 1957. évi október 7.

napján kötött egyezmény kihirdetéséről szóló 1959. évi 20. törvényerejű rendelet (Egyezmény) 3. Cikk (1) bekezdése, 6. Cikk (1) bekezdése, 13. Cikk (1) bekezdése és a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény (Tbj.) 4. § f) pontja alkalmazásával - elutasította a felperes által 2012. szeptember 11-én előterjesztett öregségi nyugdíj megállapítása iránti igénybejelentést. A határozat indokolása szerint a szerb társadalombiztosítási szerv a felperes részére - az 1959. szeptember 2-től 1996. november 30-ig terjedő időszakban szerzett 35 év szolgálati idő alapján - 1996. december 21-től öregségi nyugellátást állapított meg. A felperes Magyarországon 1992. április 1-től megszakításokkal jelenleg is dolgozik, nyilatkozata alapján az 1992. április 1. és 1996. november 30. közötti ún. ütköző időben főtevékenységét a volt Jugoszlávia területén folytatta. Ezt az időszakot a szerb társadalombiztosítási szerv az öregségi nyugdíj megállapításakor teljes egészében beszámította, így azt magyar szolgálati időként figyelembe venni nem lehet, magyarországi szolgálati idő hiányában pedig nem jogosult a kért ellátásra. Az 1996. december 1. utáni időt az alperes szolgálati időként azért nem ismerte el, mert a felperes 1996. december 1-től szerb nyugdíjban részesül, ezért a Tbj. 4. § f) pontja szerint saját jogú nyugdíjasnak minősül, így további szolgálati időt nem szerezhethet.

Az elsőfokú határozatot a másodfokú társadalombiztosítási szerv - az Egyezmény elsőfokú határozatban felhívott rendelkezései, a Tbj. 4. § f) pontja, 5. §-a, valamint a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény (Tny.) 22/A. § (1) bekezdése, 25. §-a és 37. § (1) bekezdése alkalmazásával - helybenhagyta. Határozatban - az elsőfokú határozatban foglaltak megismétlése mellett - rögzítette, hogy az előírt nyugdíjjárulék megfizetése esetén a Tbj.-ben biztosítotttnak minősülő személy biztosítással járó jogviszonya 1997. december 31-ét követő időtartama számít szolgálati időnek, a saját jogú nyugdíjas azonban a Tbj. 5. §-a alapján nem biztosított, ezért szolgálati időt sem szerezhethet. A saját jogú nyugellátás mellett folytatott kereső tevékenység időtartama szolgálati időként nem vehető figyelembe, a járulékfizető nyugdíjas nyugdíjnövelésre tarthat igényt.

A munkaügyi bíróság elutasította a felperes keresetét, amelyben a társadalombiztosítási határozat felülvizsgálatát azért kérte, mert a szerbiai társadalombiztosítási szerv a nyugdíjat megállapító határozat meghozatala során nem alkalmazta az Egyezmény rendelkezéseit, ezért a felperes a magyar jogszabályok alapján nem tekinthető saját jogú nyugdíjasnak.

A munkaügyi bíróság a társadalombiztosítási határozatban felsorolt jogszabályok értelmezésével, a határozatban foglaltakkal azonos

indokok alapján és következtetések levonásával állapította meg, hogy a felülvizsgálni kért határozat nem jogszabálysértő. A bíróság ítéletében rögzítette, hogy a felperes, ha külföldről is, de saját jogú nyugellátásban részesülő személynek minősül, ezért a nyugdíj mellett folytatott kereső tevékenysége szolgálati időt nem keletkeztetett, így nyugdíjjogosultságot sem eredményezett.

A jogerős ítélet ellen a felperes élt felülvizsgálati kérelemmel, amelyben annak hatályon kívül helyezését és a jogszabályoknak megfelelő döntés meghozatalát, másodlagosan a munkaügyi bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára való utasítását, valamint az alperes költségekben való marasztalását kérte a Pp. 206. § (1) bekezdése, az Egyezmény 1-3 Cikkei, 6. Cikke, 13. Cikke, 15. Cikke, a Tny. 37. § (4) bekezdése és a Tbj. 4. § f) pontja megsértését állítva.

Álláspontja szerint a bíróság a tényállást helyesen állapította meg, a jogszabályokat azonban helytelenül értelmezte és téves következtetéseket vont le. Okszerűtlen az a következtetés, amely szerint az alperes a jogszabályoknak megfelelően minősítette saját jogú nyugdíjasnak, illetve jogszabályoknak megfelelően járt el az 1992. április 1. és 1996. november 30. közötti időszak, a „volt Jugoszlávia területén végzett döntő tevékenységként történő értelmezése során”. A Tbj. 4. § f) pontja alapján megállapítható, hogy a felperes részére kizárólag a szerb jogszabályok, szerb biztosítási idő és szerbiai kereset figyelembe vételével megállapított öregségi nyugellátás nem meríti ki „nemzetközi egyezmény alkalmazásával” nyugellátásban részesülő fogalmát, emiatt téves a felperes saját jogú nyugdíjaskénti minősítése, az 1996. december 1-jétől megállapított szerb öregségi nyugdíj ténye nem képezheti alapját a Tbj. fenti rendelkezése szerinti saját jogú nyugdíjas fogalmának.

A felperes szerint a bíróság helytelenül hívta fel ítéletében a Tny. 22/A. § (2) bekezdését is, amelyre csak akkor lehetne hivatkozni, ha az érintett magyar saját jogú nyugellátásban valamely egyezmény (jelen esetben az Egyezmény 13. Cikke) alkalmazásával, a szociális biztonsági rendszerek koordinációjáról és annak végrehajtásáról szóló jogszabály, illetve valamely EGT-tagállam jogszabályai alkalmazásával megállapított saját jogú nyugellátásban részesül. Nemzetközi egyezmény alkalmazásával nyugdíjban részesülőnek csak azt a személyt lehet tekinteni, aki valamely egyezmény rendelkezéseinek alkalmazásával részesül nyugellátásban (vagyis a jogosultsága megállapítására, valamely feltétel vizsgálatára az egyezményben részes másik államban bekövetkezett tények, események, pl. annak területén megszerzett biztosítási idők figyelembe vételével, összeszámításával kerül sor), nem pedig azt, aki ilyen ellátásban valamely egyezményben részes másik állam kizárólagos nemzeti joga alkalmazásával

részesül.

A felperes felülvizsgálati kérelmében - idézve az Egyezmény 1-3. Cikkeit, 6. és 13. Cikkét, valamint a Tny. 37. § (4) bekezdését - hivatkozott arra is, hogy a bíróság e rendelkezésekre tekintettel helytelenül állapította meg, hogy az 1992. és 1996. közötti időszakot nem lehet biztosítási időként figyelembe venni, mivel arra a felperes szerint a társadalombiztosításról szóló 1975. évi II. törvény rendelkezései az irányadók. Helytelen az Egyezmény 3. Cikkének értelmezése is, mivel az önkéntes járulékfizetéssel fedezett időszakot nem lehet döntő tevékenységként, illetve foglalkozásként értelmezni. A felperes szerint a „vitatott időszakra” az Egyezmény 6. Cikk (3) bekezdése az irányadó, annak alapján a Magyarországon vállalkozói tevékenység folytatása miatt kötelező járulékfizetési időszak és a szerb önkéntes járulékfizetési időszak közül az összeszámitás során a magyar szolgálati időt kell figyelembe venni. A felperes utalt arra is, hogy nyilatkoztatása a döntő tevékenység folytatásáról jogalap nélkül történt, mivel nem két kötelező, hanem egy önkéntes és egy kötelező biztosítási idő összeütközéséről van szó; az alperes megtévesztő eljárása következtében az Egyezmény 13. Cikkét alkalmazni kell. A felperes ismertette az Egyezmény 15. Cikkét, amely a nyugellátás melletti biztosítási idő szerzése és erre irányuló kérelem eseteire a 13. Cikk szerinti eljárás megismétlését írja elő, amelynek alapján végül arra hivatkozott, hogy a kötelező járulékfizetéssel fedezett vállalkozási tevékenységének az időtartama szolgálati időként elismerhető és az Egyezmény 13. Cikk alkalmazása során figyelembe vehető.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályban tartását kérte. Kiemelte, hogy a felperes szolgálati ideje az Egyezmény 6. Cikk (1) bekezdése szerint összesítésre került, csupán az Egyezmény 3. Cikk (1) bekezdése miatt, azon előírás figyelembe vételével, miszerint az ütköző idők azon fél jogszabályai szerint esnek biztosítás alá, amelynek területén a dolgozó a döntő foglalkozását, tevékenységét folytatja, kellett az igényt Magyarországon elutasítani.

A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

A felülvizsgálati kérelem nem megalapozott.

A Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálata során abból indult ki, hogy a felperes keresetlevelében az öregségi nyugdíj-igénye elutasítását amiatt sérelmezte, mert a szerb társadalombiztosítási szerv nem az Egyezmény rendelkezéseinek, hanem kizárólag a Szerbiában hatályos jogszabályoknak az alkalmazásával állapította meg a nyugdíját, ezért a Magyarországon hatályos jogszabályok

szerint nem minősül nyugdíjasnak, ennek következtében pedig - a magyarországi járulékbefizetések alapján - jogosult a kért ellátásra. A felperes keresetlevelében rögzítette azt is, „tudomásul veszi”, hogy az 1992-től 1996-ig terjedő időszakra magyarországi nyugellátás megállapítására nem kerülhet sor, az 1996. december 1-től kezdődő időszakra vonatkozó, a magyar jogszabályokra alapított igényét azonban fenntartja. A felperes kereseti kérelmét a per során nem módosította: 4. számú beadványában szolgálati időt és nyugdíjjogosultságot keletkeztető tényként a szerb nyugellátás megállapítását követően teljesített - a magyarországi vállalkozói tevékenységen alapuló - kötelező járulékfizetést jelölte meg; keresetét a tárgyalásokon változatlanul fenntartotta.

A fentiek alapján megállapítható, hogy a per tárgyát az 1992 és 1996 közötti időszak szolgálati időkénti elismerése és annak a Magyarországon igényelt nyugellátás megállapítása során történő beszámítása nem képezte, ezért a munkaügyi bíróság - az Egyezmény 3. Cikk (1) bekezdése, 6. Cikk (1) bekezdése és 13. Cikk (1) bekezdése felhívásával - szükségtelenül állapította meg ítéletében, hogy az 1992 és 1996 közötti időszak magyar szolgálati időkénti elismerésére azért nincs lehetőség, mert a felperes ezen időszakban tevékenységét döntően az akkori Jugoszláviában folytatta. A fenti időszak beszámítására vonatkozó ítéleti megállapítások a társadalombiztosítási határozatok érdemi felülvizsgálatának lehetőségét olyan kérdésben, ami a per tárgyát - erre irányuló kereseti kérelem hiányában - nem képezte, nem nyitja meg, ezért az erre vonatkozó megállapításokat a Kúria a jogerős ítélet indokolásából, és e körben az Egyezmény fenti rendelkezései megsértésének vizsgálatát is, mellőzi.

A Kúria itt rögzíti, hogy a felperes az 1992 és 1996 közötti időszaknak a szerb nyugellátás megállapítása során történő beszámítását a közigazgatási eljárásban és keresetlevelében sem vitatta, az első- és másodfokú határozatok és a jogerős ítélet erre vonatkozó megállapítását pedig a felülvizsgálati kérelemben irtakkal szemben, az ott hivatkozott okiratok nem cáfolták. A szerb társadalombiztosítási szerv 1996. december 16-án kelt határozata csupán azt igazolta, hogy a szerv - helyt adva a felperes kérelmének - az „idő előtti öregségi nyugdíjjogosultság realizálása” érdekében, jogosultsági idő megváltása címén engedélyezte az előírt 35 év szolgálati időhöz még szükséges 2 év 9 hónap és 6 napra előírt befizetés teljesítését, ezen túl az 1997. március 19-én kelt határozatnak a felperes által becsatolt egyetlen oldala, amelyen a nyugdíjalap és nyugdíjmérték elszámolását tartalmazó adatok szerepelnek, sem igazolja azt, hogy a fenti időket a szerb szerv a szolgálati idő számítása során figyelmen kívül hagyta volna. A felperes ezen állításának egyebekben ellentmond az alperes által „a Magyar Népköztársaság és a Jugoszláv

Szövetségi Népköztársaság között állampolgáraik szociális biztonságáról szóló egyezmény alapján a nyugellátásra vonatkozó jogosultság meghatározása céljából" címmel becsatolt, 2003. december 15-én kelt okirat is, amelyen a „Jugoszláviában biztosítással járó munkaviszonyban töltött idő” cím alatt a szerb társadalombiztosítási szerv az 1989. szeptember 10. és 1996. október 31. közötti időszakra 7 év 1 hónap 21 nap, az 1996. november 1. és 1996. november 30. közötti időszakra 1 hónap biztosítási időt igazolt. A felperes által utóbb vitássá tett tény (az 1992 és 1996 közötti időszak szerb nyugdíjba történő beszámítása) vizsgálatának szükségessége azonban a nyugdíjigényét elutasító határozat jogszerűségének megítélése szempontjából - a már kifejtettek és az alábbiak szerint - nem merült fel.

Abban a kérdésben, hogy a felperes 1996. december 1-től a magyar jogszabályok alapján - a szolgálati idő szerzést kizáróan - saját jogú nyugdíjasnak minősül-e, a munkaügyi bíróság érdemben helyesen foglalt állást.

A Tny. 22/A. § (2) bekezdése szerint a saját jogú nyugellátás mellett folytatott kereső tevékenység időtartama szolgálati időként nem vehető figyelembe. A saját jogú nyugellátásban részesülő személy - ahogyan arra a Kúria legutóbb az Mfv.III.10.712/2013/5. számú határozatában rámutatott - a foglalkoztatása, vállalkozási tevékenysége alapján elért nyugdíjjárulék alapot képező keresete, jövedelme alapján, a járulékfizetés ellentételezéseként - nyugdíjnövelésre tarthat igényt.

A saját jogú nyugellátás fogalmát a Tny. alkalmazásában a Tny. 4. § (1) bekezdése határozza meg: olyan keresettől, jövedelemtől függő rendszeres pénzellátás, amely meghatározott szolgálati idő megszerzése esetén a biztosítottnak, (volt biztosítottnak) jár.

A Tny. a saját jogú nyugellátás fogalmának meghatározását illetően nem írja elő a Tbj. 4. § f) pontja „saját jogú nyugdíjas” fogalma alkalmazását; azt, hogy a felperes 1996. december 1-től saját jogú nyugellátásban részesülő személynek minősült-e, a Tny. 4. § (1) bekezdése alkalmazásával kell eldönteni.

A felperes 1996. december 1-től keresettől, jövedelemtől függő olyan rendszeres pénzellátásban részesül, amelyet részére meghatározott szolgálati idő megszerzésére, volt biztosított jogállására (azaz társadalombiztosítási jogviszonyára) tekintettel állapított meg a szerb társadalombiztosítási szerv. Az ellátást a szerb szerv - ami még a fent ismertetett hiányos tartalmú okiratokból is kitűnik - szolgálati idő és nyugdíjalapot képező jövedelmek alapján „idő előtti öregségi nyugdíj” címen állapította meg, így az a Tny. 4. § (1) bekezdés f) pontja és a b) pontja szerinti öregségi nyugdíj fogalmának (meghatározott életkor elérése

és meghatározott szolgálati idő megszerzése esetén járó nyugellátás) is megfelel. Ebből pedig az következik, hogy a felperes 1996. december 1-től a Tny. alkalmazásában attól függetlenül saját jogú nyugdíjasnak tekintendő, hogy nyugellátását a szerb társadalombiztosítási szerv kizárólag a szerb jogszabályok alkalmazásával állapította meg.

A fentiekből következően a felperes részére a magyar társadalombiztosítási szerv szolgálati időt az 1996. december 31. után nem ismerhetett el, öregségi nyugdíjat - az Egyezmény és a magyar társadalombiztosítási jogszabályok alkalmazásával - nem állapíthatott meg. A felperes ezért tévesen hivatkozott a Tny. 22/A. § (2) bekezdése, 37. § (4) bekezdése és az Egyezmény rendelkezéseinek megsértésére is. A Kúria külön kiemeli, hogy az Egyezménynek a közigazgatási eljárásban és a perben sem alkalmazott 15. Cikke megsértése azért sem volt megállapítható, mert e rendelkezésre a felperes a megelőző eljárásokban nem hivatkozott, másrészt mert a rendelkezés a nyugellátásban részesülők által szerzett újabb biztosítási idő szerzése esetén az Egyezmény alkalmazásával megállapított nyugellátás felülvizsgálatát szabályozza, így az a felperesre nem vonatkoztatható.

A Kúria az Egyezmény alkalmazása kapcsán végül rögzíti, hogy a kétoldalú szociális biztonsági egyezmények hatálya alá tartozó személyek - az egyezmények és a nemzeti jogszabályok alkalmazásával - a szerződő felektől az illetékes szerveik által arányosan megállapított nyugellátásra válhatnak jogosulttá. Ennek megfelelően rendelkezik az Egyezmény IV. fejezet „Öregség, rokkantság és halál esetén járó nyugellátások” cím alatti 13. Cikk (1) bekezdése, amely szerint „az öregségi (...) nyugellátásra vonatkozó igényt a Szerződő Felek biztosítási teherviselőinek mindegyike elbírálja, a saját jogszabályai szerint, a biztosítási idők egybeszámításával (6. Cikk) és, ha az igénylő az előírt jogosultsági feltételekkel rendelkezik, a nyugellátást a mindkét állam területén eltöltött idők figyelembe vételével megállapítja. Mindegyik biztosítási teherviselő az ilyen módon megállapított nyugellátásnak a saját területén eltöltött idő tartamára eső arányos részét köteles a jogosult részére folyósítani.” A szolgálati idő szerzést megalapozó biztosításról az Egyezmény 3. Cikk (1) bekezdése - főszabályként - kimondja, hogy „a Szerződő Felek dolgozói annak a Szerződő Félnek a társadalombiztosítási jogszabályai szerint esnek biztosítás alá, amelynek területén a dolgozó a biztosítás szempontjából döntő foglalkozását (tevékenységét) folytatja”. A 6. Cikk (1) és (3) bekezdése pedig - az Egyezmény szerinti biztosítási szolgáltatásokra való igény elbírálásánál - a Szerződő felek területén biztosításban töltött idők kölcsönös beszámítását írja elő azzal, hogy az azonos naptári időszakra eső idők közül a kötelező biztosítás hatálya alatt eltöltött időt kell figyelembe venni. Az ismertetett rendelkezésekből kitűnően az Egyezmény nem

teszi lehetővé a többes (kettős) kötelező biztosítást, így az azonos idők mindkét Szerződő Fél általi elismerését (az ellátásokra való jogosultság megállapítása során). A rendelkezésekből megállapítható továbbá az is, hogy az Egyezmény a Szerződő Felek területén biztosítási kötelezettséggel járó jogviszonyban állt személyeket nem jogosítja arra, hogy a csupán az egyik Szerződő Fél nemzeti jogszabályai alapján megállapított nyugellátás mellett a másik Szerződő Félről az Egyezmény és a másik fél nemzeti joga alapján megállapított nyugellátást is igényeljenek. Ilyen esetben sérülne az Egyezmény „Alaprendelkezések” 2. Cikke által a Szerződő Felek állampolgárai számára biztosított egyenlő elbánáshoz való jog is.

A felperes a fentieken túl a Pp. 206. § (1) bekezdése sérelmét a bíróság által levont okszerűtlen következtetések okán, az erre vonatkozó indokok ismertetése nélkül állította.

A Kúria számos eseti döntésében (pl. BH 1999.390.) kifejtette: ha a felülvizsgálatot kérelmező a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését a tényállás okszerűtlen megállapítása miatt kéri, nem elégséges általánosságban erre utalni, konkrétan meg kell jelölni, hogy a bíróság milyen bizonyítékból vont le okszerűtlen következtetést, illetőleg milyen bizonyítási hiányosságok miatt nem tekinthető az ítélet megalapozottnak. Ennek hiányában a kérelem nem alkalmas arra, hogy a Kúria a jogerős ítéletet ebből a szempontból felülvizsgálja.

Mivel a felperes felülvizsgálati kérelmét a fent írtaknak megfelelően nem indokolta meg, a Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálatát e körben mellőzte.

A Kúria mindezek alapján megállapította, hogy a munkaügyi bíróság részben eltérő jogértelmezés eredményeként, de helytállóan jutott arra a következtetésre, hogy a társadalombiztosítási határozat nem jogszabálysértő, ezért a jogerős ítéletet az indokolás részbeni módosításával – a Pp. 275. § (3) bekezdése alkalmazásával – hatályában fenntartotta.

Az alperes a felülvizsgálati eljárásban felmerült költsége megtérítését nem kérte, ezért a Kúria a Pp. 78. § (2) bekezdése alapján e tárgyban mellőzte a határozathozatalt.

A Kúria a felülvizsgálati eljárás illetékéről a Tny. 81. §-a alapján határozott.

Budapest, 2014. november 10.

Dr. Zánthy János s.k. a tanács elnöke, Dr. Magyarfalvi Katalin

s.k. előadó bíró, Dr. Farkas Katalin s.k. bíró

A kiadmány hiteléül:

kúriai tisztviselő